

Capitolul I. Elemente de teoria generală a obligațiilor

1.1. Obligația

1. Potrivit dispozițiilor art. 1164 NCC, *obligația este o legătură de drept în virtutea căreia debitorul este ținut să procure o prestație creditorului, iar acesta are dreptul să obțină prestația datorată.*

Din definiția legală, rezultă următoarele:

- obligația este o legătură de drept, un raport juridic;
- această legătură se naște din acele acte sau fapte juridice licite sau ilicite care constituie izvoare ale obligațiilor, conform art. 1165 NCC;

- legătura se stabilește între creditor și debitor;

- debitorul este subiectul pasiv, ținut să procure o prestație celeilalte părți; deși textul nu prevede în mod expres, debitorul poate fi ținut, în virtutea legăturii juridice cu creditorul, și la o abstențiune, la inacțiune;

- creditorul este subiectul activ, titularul dreptului ce poate fi realizat prin executarea prestației de către debitor (sau, dimpotrivă, prin abținerea debitorului de la a face ceva ce ar fi putut să facă dacă nu s-ar fi obligat).

2. În mod tradițional, *obligația* (raportul juridic de obligație) a fost definită ca raportul juridic în care o parte, numită *creditor*, poate pretinde celeilalte părți, numită *debitor*, să execute o prestație sau mai multe prestații, de regulă, sub sancțiunea constrângerii de stat^[1].

Altfel spus, obligația este legătura de drept (obiectul unei sancțiuni statale) ce unește creditorul și debitorul^[2].

În sens restrâns, termenul „obligație” denumește numai latura pasivă a raportului juridic obligațional, respectiv prestația debitorului.

[1] L. Pop, Teoria generală a obligațiilor, Ed. Lumina Lex, București, 2000, p. 10.

[2] Ph. Malaurie, L. Aynès, Ph. Stoffel-Munck, Obligațiile, Ed. Wolters Kluwer, București, 2009, p. 1.

1.2. Izvoarele obligațiilor

3. Conform dispozițiilor art. 1165 NCC, obligațiile izvorăsc din contract, act unilateral, gestiunea de afaceri, îmbogățirea fără justă cauză, plata nedatorată, fapta ilicită, precum și din orice alt act sau fapt de care legea leagă nașterea unei obligații.

Textul enumeră:

– *contractul*, act juridic bi- sau multilateral, astfel cum este definit de art. 1166 NCC;

– *actul juridic unilateral*, care, potrivit dispozițiilor art. 1324 NCC, presupune manifestarea unei singure voințe, aceea a autorului actului. Sunt acte unilaterale cu reglementare proprie în noul Cod civil: 1. promisiunea unilaterală (art. 1327 NCC); 2. promisiunea publică de recompensă (art. 1328 NCC); 3. revocarea promisiunii publice de recompensă (art. 1329 NCC);

– *faptul juridic licit*, respectiv: 1. gestiunea de afaceri (art. 1330 NCC); 2. plata nedatorată (art. 1341 NCC); 3. îmbogățirea fără justă cauză (art. 1345 NCC);

– *fapta ilicită* – delictul civil ori fapta constând în nerespectarea obligațiilor asumate prin contract.

Potrivit art. 1349 NCC, text ce conține reglementarea cu caracter general a răspunderii civile delictuale, „(1) Orice persoană are îndatorirea să respecte regulile de conduită pe care legea sau obiceiul locului le impune și să nu aducă atingere, prin acțiunile ori inacțiunile sale, drepturilor sau intereselor legitime ale altor persoane. (2) Cel care, având discernământ, încalcă această îndatorire răspunde de toate prejudiciile cauzate, fiind obligat să le repare integral. (3) În cazurile anume prevăzute de lege, o persoană este obligată să repare prejudiciul cauzat de fapta altuia, de lucrurile ori animalele aflate sub paza sa, precum și de ruina edificiului. (4) Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de produsele cu defecte se stabilește prin lege specială”.

Răspunderea contractuală își găsește reglementarea generală în cuprinsul art. 1350 NCC, potrivit căruia: „(1) Orice persoană trebuie să își execute obligațiile pe care le-a contractat. (2) Atunci când, fără justificare, nu își îndeplinește această îndatorire, ea este răspunzătoare de prejudiciul cauzat celeilalte părți și este obligată să repare acest prejudiciu, în condițiile legii. (3) Dacă prin lege nu se prevede altfel, niciuna dintre părți nu poate înlătura aplicarea regulilor răspunderii contractuale pentru a opta în favoarea altor reguli care i-ar fi mai favorabile”.

1.3. Contractul – principalul izvor al obligațiilor

4. În sistemul noului Cod civil, la fel ca în Codul civil din 1864, contractul apare ca fiind principalul izvor al obligațiilor, alături de celelalte acte juridice (înțelese, în mod tradițional, ca manifestări de voință în sensul producerii de efecte juridice constând în nașterea, modificarea sau stingerea unor raporturi juridice civile) și de faptele juridice în sens larg (incluzând manifestările de voință săvârșite fără intenția de a produce efecte juridice, efecte care se produc în temeiul legii, precum și împrejurările independente de voința omului – naștere, moartea etc. – producătoare de consecințe juridice).

Importanța contractului, comparativ cu celelalte izvoare ale obligațiilor, este subliniată deopotrivă prin plasarea acestuia pe prima poziție în cadrul enumerării de la art. 1165 NCC și prin consistența numeroaselor texte consacrate atât contractului în general, cât și diverselor contracte speciale.

5. Articolul 942 C. civ. 1864 definea contractul ca fiind „acordul între două sau mai multe persoane spre a constitui sau a stinge între dânșii un raport juridic”.

Noua definiție a contractului este conținută de art. 1166 NCC, care dispune după cum urmează: „Contractul este acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic”.

Esența contractului constă în realizarea acordului de voințe al părților, astfel încât contractul nu se poate forma în lipsa consimțământului uneia dintre părți.

Practică judiciară

1. Contractul comercial se consideră încheiat în momentul realizării acordului de voințe al părților, indiferent de forma pe care o îmbracă acesta. În materia operațiunilor comerciale, din considerente de celeritate și oportunitate, unde se aplică principiul libertății contractuale și al consensualismului, practica a impus regula unor forme contractuale cât mai simple, obligațiile comerciale născându-se prin simpla voință a părților exprimată sub forma unui contract, excepțiile actului scris sau solemn fiind expres prevăzute de lege (*C.S.J., s. com., dec. nr. 4102 din 27 iunie 2001, în C.J. nr. 3/2002, p. 72*).

2. Contractele comerciale se consideră încheiate dacă manifestarea de voință a părților, oferta și acceptarea ofertei sunt concordante. Pentru ca preținsele convenții să-și poată produce efecte

juridice, se impune să fie încheiate cu un reprezentant autorizat al societății beneficiare, îndreptățit legal a reprezenta persoana juridică în raporturile cu terții (*C.S.J., s. com., dec. nr. 368 din 3 februarie 1998, în R.D.C. nr. 9/2004, p. 193*).

3. Contractul, ca acord de voințe al părților, se încheie doar ca urmare a unei concordanțe depline între oferta de a contracta și acceptarea acelei oferte. Simpla ofertă de a contracta făcută de către una dintre părți nu produce efecte juridice în lipsa consimțământului valabil exprimat și a acceptării acesteia de către cealaltă parte (*I.C.C.J., s. com., dec. nr. 35 din 14 ianuarie 2009, www.scj.ro*).

6. Din definiția legală a contractului rezultă că acesta este un act juridic bilateral sau multilateral.

Fiind un act juridic, contractul apare ca manifestare de voință concordantă a două sau mai multe persoane, exprimată cu intenția de a produce efecte juridice, efecte care constau în nașterea, modificarea sau stingerea unor raporturi juridice^[1].

Sunt *bilaterale* actele juridice civile pentru a căror încheiere valabilă este necesară realizarea acordului de voințe a două părți și sunt *multilaterale* actele juridice care presupun realizarea voinței concordante a trei sau mai multe părți.

7. Clasificarea actelor juridice după criteriul numărului părților, în *acte juridice unilaterale* și *acte juridice bilaterale*, nu se confundă cu clasificarea contractelor după conținut în *contracte unilaterale* și *contracte bilaterale (sinalagmatice)*. Astfel, contractele, indiferent dacă sunt unilaterale sau sinalagmatice, sunt acte juridice bilaterale sau multilaterale (presupun exprimarea voinței a două sau mai multe părți). Însă, dacă din contractele unilaterale se nasc obligații în sarcina unei singure părți (debitorul), cealaltă parte apărând ca titular al dreptului corelativ (creditorul), în cazul contractelor bilaterale ambele părți au atât calitatea de creditor, cât și calitatea de debitor, obligațiile părților fiind reciproce și interdependente^[2].

Potrivit dispozițiilor art. 944 C. civ. 1864, noțiunea de contract unilateral desemna contractul în care „una sau mai multe persoane se obligă către una sau mai multe persoane, fără ca aces-

[1] Gh. Beleiu, *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2001, p. 128.

[2] C. Jora, L. Uță, *Curs de drept civil pentru administrație publică. Elemente de teoria drepturilor reale și teoria generală a obligațiilor*, Ed. Pro Universitaria, București, 2007, p. 183.

tea din urmă să se oblige”, ca de exemplu, donația, depozitul, mandatul, împrumutul.

În conformitate cu prevederile art. 943 C. civ. 1864, contractul este bilateral sau sinalagmatic atunci când părțile se obligă reciproc una față de cealaltă, ca, de exemplu, vânzarea-cumpărarea, locațiunea, schimbul etc.

Noul Cod civil reglementează contractele unilaterale și sinalagmatiche la art. 1171, text care dispune după cum urmează: „Contractul este sinalagmatic atunci când obligațiile născute din acesta sunt reciproce și *interdependente*. În caz contrar, contractul este unilateral chiar dacă executarea lui presupune obligații în sarcina ambelor părți”.

Așadar, definitorie pentru contractele sinalagmatiche este nu atât reciprocitatea obligațiilor, cât interdependența lor, faptul că obligația fiecărei părți este cauza juridică a obligației celeilalte părți.

1.4. Buna-credință în raporturile contractuale

8. Potrivit dispozițiilor art. 1170 NCC, părțile trebuie să acționeze cu bună-credință atât la negocierea și încheierea contractului, cât și pe tot timpul executării sale. Ele nu pot înlătura sau limita această obligație.

De altfel, în raport de dispozițiile art. 14 NCC, orice persoană fizică sau persoană juridică trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile civile cu bună-credință, în acord cu ordinea publică și bunele moravuri. Buna-credință se prezumă până la proba contrară.

Doctrină

„Lealitatea contractuală este exprimată în fidelitatea față de ceea ce au proiectat părțile prin convenție în conformitate cu dispozițiile art. 970 CCA [C. civ. 1864, n.n.]. Buna-credință înseamnă cooperare, asistență, informare, sfătuire, discreție.

Nu satisface exigența comportării cu bună-credință acela care nu a epuizat toate posibilitățile și nu a făcut uz de mijlocul eficient care să-i permită obținerea rezultatului scontat de celălalt contractant. De aici obligația de cooperare contractuală care incumbă părților” (*I. Turcu, Noul Cod civil – Legea nr. 287/2009. Cartea V. Despre obligații, art. 1164-1649, Comentarii și explicații, Ed. C.H. Beck, București, 2011, p. 90*).

Practică judiciară

1. În mod corect au interpretat instanțele conduita părâtului ca fiind una de rea-credință, deoarece acesta nu a înregistrat marca

pentru a-și distinge propriile produse sau servicii, fără a avea cunoștință că această marcă este deja folosită în activitatea altui comerciant, ci tocmai pentru a-și apropria pe nedrept o marcă utilizată chiar de societatea comercială al cărei asociat convenise să devină și, în virtutea dreptului exclusiv de titularului mărcii, pentru a împiedica pe viitor folosirea liberă a acesteia de către respectiva societate comercială.

Din perspectiva legalității dobândirii dreptului la marcă nu are nicio relevanță faptul că pârâtul a avut ideea creării mărcii sau a contribuit, exclusiv ori decisiv, la crearea machetei acesteia. Cu atât mai puțin relevant este faptul că pârâtul a fost cel care s-a ocupat de realizarea revistei, având cunoștințele de specialitate necesare. Toate aceste aspecte prezintă importanță numai în cadrul relațiilor dintre partenerii de afaceri, în funcție de modul în care au convenit să se implice fiecare în derularea proiectului comun.

Relevant în cauză este faptul că pârâtul a cunoscut, la data depunerii cererii de înregistrare a mărcii S.S. pentru produse și servicii din clasele 16, 35, 39, 41, împrejurarea că aceasta era deja folosită ca semn distinctiv de către un comerciant pentru produse și servicii identice sau similare. În mod legal au aplicat instanțele dispozițiile art. 48 lit. c) din Legea nr. 84/1998^[1] și au dispus anularea înregistrării mărcii pentru rea-credință (*I.C.C.J., s. civ. și de propr. int., dec. nr. 6247 din 30 iunie 2006, www.scj.ro*).

2. Pârâtele S.E., A.M. și C.E. au fost de rea-credință atunci când au încheiat contractul de vânzare-cumpărare din 21 iulie 1998, întrucât au cunoscut că terenul și construcția au fost proprietatea mamei lor, R.M., precum și că singura succesoare a acesteia este S.E. Pârâții M.C. și M.P. au fost, de asemenea, de rea-credință la încheierea actului din 21 iulie 1998, astfel cum rezultă din declarațiile martorilor B.R. și A.P., care au arătat că aceștia au știut că reclamantii au cumpărat anterior imobilul și au procedat la măsurătoare în absența lor.

În speță se impune aplicarea dispozițiilor art. 948 pct. 4 [art. 1179 alin. (1) pct. 4 NCC, n.n.], art. 966 [art. 1236 NCC, n.n.] și art. 968 [art. 1236 NCC, n.n.] C. civ. 1864, care constituie temeiul juridic al nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare întemeiat pe cauză ilicită. Astfel, potrivit art. 948 pct. 4 C. civ. 1864, pentru a fi valabilă, o convenție trebuie să aibă o cauză licită. Vânzarea lucrului altora, atunci când încheierea contractului s-a făcut de către vânzător în fraudă drepturilor adevăratului proprietar, cu

^[1] Legea nr. 84/1998 a fost republicată în M. Of. nr. 350 din 27 mai 2010. În urma republicării, art. 48 a devenit art. 47.

complicitatea și pe riscul cumpărătorului care a cunoscut că lucrul ce constituie obiectul convenției nu se află în proprietatea vânzătorului, este nulă absolut pentru cauză ilicită (*I.C.C.J., s. civ., dec. nr. 2911 din 20 aprilie 2004, www.scj.ro*).

3. În cauză își găsesc aplicarea principiile ocrotirii buneii-credințe și a securității circuitului civil și, ca atare, nu se poate constata nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare autentificat la 12 iunie 2003.

Critica că principiul ocrotirii buneii-credințe ar fi aplicabil numai dacă primul act juridic anulat ar viza titlul vânzătorului din cel de-al doilea act este nefondată. Faptul că hotărârea AGA prin care s-a decis vânzarea bunului a fost constatată nulă nu este de natură a paraliza prin ea însăși aplicarea sus-invocatului principiu, întrucât acesta operează, așa cum corect a reținut și instanța de apel, ori de câte ori sunt întrunite condițiile privitoare la buna-credință și la eroarea invincibilă ale dobânditorului bunului și poate fi opus aplicării principiului general de drept *quod nullum est, nullum producit effectum*, principiu aplicabil în materia actelor juridice, în categoria cărora intră și hotărârea AGA, luată în urma întrunirii voinței societare. A exclude hotărârea AGA din categoria actelor juridice și a le sustrage de la aplicarea principiului *quod nullum est, nullum producit effectum*, ca și de la aplicarea principiilor ocrotirii buneii-credințe și a securității circuitului civil este fără fundament.

Instanța de fond și instanța de apel au făcut o corectă aplicare a acestor principii, reținând legal incidența lor și în cazul actelor subsecvente unor hotărâri AGA, privite ca acte juridice supuse anulării în condițiile speciale prevăzute de Legea nr. 31/1990. Instanțele au apreciat corect că la încheierea contractului de vânzare-cumpărare intimații-pârâți au fost de bună-credință și într-o eroare deplină și invincibilă cu privire la întrunirea condițiilor legale pentru a cumpăra, astfel că, în ceea ce îi privește, în mod legal și temeinic efectele principiului *quod nullum est, nullum producit effectum* au fost înlăturate, dându-se eficiență principiilor ocrotirii buneii-credințe și a securității circuitului civil.

Instanțele au arătat în concret în ce a constat conduita intimaților-pârâți la încheierea contractului de vânzare-cumpărare, care erau obligațiile legale care le incumbau și cum au fost respectate.

Instanțele au constatat că, în cauză, s-a dovedit că la încheierea contractului de vânzare-cumpărare intimații-pârâți au avut convingerea că dobândesc de la proprietar, că bunul nu era grevat de sarcini și că persoana care a semnat contractul pentru societatea vânzătoare avea împuternicire în acest sens, la momentul

realizării acordului de voințe nerezultând din probe niciun dubiu cu privire la bun.

Interdicția prevăzută în art. 7.3 lit. b) din contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni, pretinsă a fi fost încălcată, este stabilită așa cum corect a reținut instanțele, în sarcina cumpărătorului, Asociația T.U. PAS, care nu este parte în cauză și nici în contractul de vânzare-cumpărare a cărui nulitate absolută se invocă, și nu în sarcina societății privatizate care este vânzătoare în acest contract; de aceea, și pentru acest motiv, aceste prevederi legale nu au incidență în cauză.

De asemenea, în mod legal instanța de apel a reținut că în speță nu numai că nu s-a dovedit, dar nici nu s-a pretins că terenul înstrăinat intimaților-pârâți reprezintă mai mult de jumătate din valoarea contabilă a activelor societății intime, astfel că o hotărâre AGEA nici nu era necesară, administratorul putând încheia acte juridice în calitate lui legală și statutară de reprezentant al societății, potrivit dispozițiilor art. 75-76 și art. 70 din Legea nr. 31/1990, iar persoana care a semnat contractul avea calitatea de administrator la data încheierii contractului (*I.C.C.J., s. com., dec. nr. 108 din 13 ianuarie 2011, www.scj.ro*).

1.5. Contractele dintre profesioniști și consumatori

9. În legislația specială și în doctrina recentă se face distincție între contractele încheiate între profesioniști și consumatori (supuse unui regim derogator de la dreptul comun sub aspectul încheierii și interpretării), pe de o parte, și contractele care nu sunt încheiate între profesioniști și consumatori, pe de altă parte. Primele dintre acestea sunt reglementate prin norme imperative, care au ca scop protecția consumatorului și care privesc, în principal, libertatea de a alege a consumatorului, obligația de informare a acestuia, interzicerea clauzelor abuzive, termenul de reflecție și de retractare pentru anumite contracte, interdicția de a se face vreo plată înainte de curgerea unui termen^[1].

Regimul juridic căruia i se supune această categorie de contracte se aplică automat, fiind socotit de ordine publică^[2].

[1] Ph. Malaurie, L. Aynès, Ph. Stoffel-Munck, *op. cit.*, p. 216-217.

[2] P. Vasilescu, Un chip al postmodernismului recent: dreptul consumatorului, în *Consumerismul contractual. Repere pentru o nouă teorie generală a contractelor de consum*, Ed. Sfera, Cluj-Napoca, 2006, p. 39 și urm., *apud G. Boroș, L. Stănculescu*, Instituții de drept civil în reglementarea noului Cod civil, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 399.

Cu referire la obligațiile precontractuale ale profesionistului în relația cu consumatorii, au fost identificate obligația de informare, obligația de consiliere și obligația de securitate, a căror principală caracteristică este aceea că sunt impuse de ordinea publică, iar nu de voința părților exprimată prin contract^[1].

Practică judiciară

1. Cererea de reziliere a contractului de închiriere din 1991 formulată de reclamanta P.D., care are calitate procesuală activă, în contradictoriu cu SC A.I. SRL, a fost în mod întemeiat și legal respinsă de instanța de fond și instanța de apel, deoarece, potrivit prevederilor art. 4 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori^[2], clauze abuzive sunt acele clauze care nu au fost negociate direct cu consumatorul și care, prin ele însele sau împreună cu alte prevederi din contract, creează în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor bunei-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților. Alineatul (2) al articolului precizează când o clauză contractuală este considerată ca fiind negociată direct cu consumatorul, respectiv când aceasta a fost stabilită fără a da posibilitatea consumatorului să influențeze natura ei, cum ar fi contractele standard preformulate sau condițiile generale de vânzare practicate de comercianți pe piața produsului sau serviciului respectiv.

În cauză s-a constatat că acele clauze invocate de reclamantă ca fiind clauze abuzive nu au acest caracter, deoarece contractul de închiriere din 1999 este un contract negociat între locator și locatar, deci nu cuprinde clauze care să nu fi fost negociate cu consumatorul, în speță cu locatarul SC R.P. SRL (*I.C.C.J.*, s. com., dec. nr. 824 din 29 februarie 2008, www.scj.ro).

10. În doctrina franceză, au fost supuse unei analize speciale contractele încheiate de profesioniști, pe de o parte, aflați tradițional într-o poziție de superioritate, și consumatori, pe de altă parte, contracte care tind să fie supuse mai mult unor norme imperative specifice, instituite pentru evitarea dezechilibrelor semnificative între drepturile și obligațiile părților și pentru protecția consumatorului. Această preocupare a legiuitorului francez a răspuns unei realități sociale incontestabile și s-a concretizat în stabilirea unor reguli privind informarea consumatorului, clauzele

[1] G. Boroi, L. Stănculescu, *op. cit.*, p. 346.

[2] Republicată în M. Of. nr. 305 din 18 aprilie 2008.

abuzive, controlul produselor și dreptul la acțiune al asociațiilor consumatorilor.

11. Și în plan intern s-a observat o preocupare constantă a unor autori pentru analiza particularităților raporturilor contractuale în cadrul a ceea ce aceștia numesc „dreptul consumului sau al consumatorului”, privit ca un corpus legislativ coerent, care regrupează ansamblul textelor inspirate de preocuparea asigurării apărării intereselor consumatorilor în raporturile cu profesioniștii^[1].

Doctrină

„Astăzi, în mare parte, contractele de vânzare-cumpărare încheiate de consumatori cu comercianții sunt contracte de adeziune. Conținutul acestor contracte este predeterminat de către comercianții profesioniști, consumatorii, practic, neavând posibilitatea de a negocia contractele, ci doar fie de a le accepta așa cum sunt, fie de a nu contracta. Este motivul pentru care se vorbește de partea puternică în contract (comerciantul profesionist) și de o parte slabă (consumatorul), precum și de existența unui dezechilibru contractual în favoarea comerciantului profesionist în detrimentul consumatorului. Dreptul consumatorului, ramură recentă de drept, tinde să atenueze acest dezechilibru pe diferite căi. Printre căile de atenuare a dezechilibrului dintre părți se regăsește și *eliminarea clauzelor abuzive*.

Prin eliminarea clauzelor abuzive, adică prin considerarea lor ca nefiind scrise, se aduce o restrângere libertății contractuale, în sensul că, deși clauzele în discuție au fost acceptate de părți la data contractării, ele sunt înlăturate în temeiul unei dispoziții legale în acest sens.

Practica a conturat patru categorii de clauze abuzive mai frecvente:

- clauzele care prevăd acceptarea de către consumator a unor stipulații la care se face trimitere fără ca acesta să le fi examinat (de exemplu, se face trimitere la condițiile generale de vânzare ale vânzătorului);
- clauze care elimină sau reduc dreptul la despăgubire al consumatorului pentru cazul încălcării obligațiilor de către vânzător;
- clauze care prevăd dreptul vânzătorului de a modifica unilateral caracteristicile lucrului ce urmează a fi livrat;
- clauze care micșorează garanțiile legale ale vânzătorului” (*D. Chirică, Principiul libertății de a contracta și limitele sale în materie de*

[1] Gh. Stanciu, Particularitățile raporturilor contractuale în cadrul dreptului consumului, în *Dreptul* nr. 2/2009, p. 27.

vânzare-cumpărare, în *Studii de drept privat, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 210-211*).

12. În dreptul contemporan a fost identificată o tendință de a introduce în contracte noi obligații, considerate indispensabile pentru asigurarea „echilibrului contractual”^[1]. O atare idee de „justiție contractuală” se caracterizează prin aceea că anumite clauze, considerate de ordine publică, se impun părților, care nu le pot înlătura convențional^[2].

Schimbarea de viziune sub acest aspect atât în legislație și, implicit, în jurisprudență a apărut ca o reacție la practica secolului al XIX-lea și s-a concretizat în sporirea obligațiilor vânzătorului profesionist, în stabilirea unor raporturi noi între vânzare și credit și, mai ales, în informarea și protecția consumatorului^[3].

Nevoia unei astfel de reglementări a rezultat din aceea că, în raporturile juridice cu profesioniștii, consumatorii se regăsesc într-o situație de triplă inferioritate – tehnică, economică și juridică – astfel încât se impune ca legiuitorul să remedieze acest dezechilibru, prin stabilirea unor limite ale libertății profesionistului, căruia i se impun o serie de constrângeri. Așa fiind, s-a arătat că dreptul consumatorului este, în esență, „inegalitar”^[4], iar protecția pe care o oferă consumatorului se concretizează, în principal, în *obligația de informare* (aspect care vizează atât sancționarea publicității înșelătoare, cât și stabilirea în sarcina comerciantului a obligației de informare precontractuală) și în *derogarea de la regimul juridic specific contractelor* (prin atenuarea principiului libertății contractuale în toate formele sale de manifestare și ajustarea concepției clasice privind efectele contractelor, în special sub aspectul forței lor obligatorii), completate de *sancționarea practicilor comerciale agresive*.

13. *Obligația de informare* asupra clauzelor și condițiilor contractului, precum și asupra prestațiilor la care consumatorul este îndreptățit în cazul încheierii contractului și la care este ținut, în aceeași ipoteză, își găsește justificarea în faptul că numai un consumator suficient informat este în măsură să își apere interesele. Informarea trebuie să fie completă și corectă și să preceadă în-

[1] St.D. Cărpenu, L. Stănculescu, V. Nemeș, *Contracte civile și comerciale*, Ed. Hamangiu, București, 2009, p. 51.

[2] *Ibidem*.

[3] Ph. Malaurie, L. Aynès, P.-Y. Gautier, *op. cit.*, p. 39.

[4] B. Petit, *Droit commercial*, Paris, 2002, p. 162-175, *apud Gh. Stanciu, op. cit.*, p. 28.

cheierea contractului (indiferent dacă este vorba despre informarea precontractuală propriu-zisă sau despre publicitatea comercială), iar neîndeplinirea obligațiilor stabilite în acest sens în sarcina contractantului, prin norme imperative, de ordine publică, atrage aplicarea de sancțiuni constând în nulitatea contractului și/sau tragerea la răspundere a profesionistului care nu s-a conformat prescripțiilor legii^[1].

Chiar dacă este bine informat, consumatorul nu este, totuși, la adăpost de abuzurile de natură contractuală ori de pericolul unei aprecieri inexacte cu privire la oportunitatea economică a operațiunii comerciale la care consimte. Prin urmare, protecția sa este completată cu *norme care limitează libertatea de acțiune a profesionistului*, chiar cu riscul creării unei insecurități sociale în detrimentul său (spre exemplu, prin recunoașterea posibilității consumatorului de a denunța unilateral contractul deja format, fără invocarea vreunui motiv)^[2].

În sfârșit, în doctrină, s-a arătat că *practicile comerciale înșelătoare sau agresive* sunt supuse unei reglementări restrictive sau chiar prohibite, așa încât protecția consumatorului nu mai poate fi considerată a fi una „minimală”^[3].

14. În ce privește contractele dintre profesioniști și consumatori, art. 1177 NCC conține dispoziții exprese în sensul că *sunt supuse legilor speciale și numai în completare normelor de drept comun din legea generală* – Codul civil.

Același cod prevede la art. 1167 că toate contractele se supun regulilor generale din Capitolul I, „Contractul”, al Titlului I, „Dispoziții generale”, din Cartea a V-a, „Despre obligații”.

Regulile particulare privitoare la anumite contracte sunt prevăzute, de asemenea, în noul Cod civil, dar și în legi speciale.

Legile care derogă de la o dispoziție generală se aplică numai în cazurile expres și limitativ prevăzute de lege (art. 10).

15. În acest context legislativ, ne punem întrebarea care este interpretarea corectă ce poate fi dată dispoziției din art. 230 lit. b¹⁾ pct. bb) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, potrivit căreia, la data intrării în

[1] Pentru formele de protecție a consumatorului, a se vedea Gh. Stanciu, Aspecte actuale în dreptul contractelor – apariția dreptului consumului, în Dreptul nr. 2/2008, p. 68-80.

[2] Gh. Stanciu, *op. cit.*, în Dreptul nr. 2/2009, p. 32-33.

[3] *Ibidem*, p. 33.

vigoare a Codului civil, se abrogă „bb) orice alte dispoziții contrare, chiar dacă acestea sunt cuprinse în legi speciale”.

Chiar și în ce privește regulile generale, noul Cod civil conține dispoziții cu caracter derogator sub aspectul obligațiilor profesioniștilor.

De exemplu, art. 1446 NCC dispune în sensul că solidaritatea se prezumă între debitorii unei obligații contractate în exercițiul activității unei întreprinderi, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Tot astfel, potrivit dispozițiilor art. 1480 alin. (2) NCC, în cazul unei obligații inerente unei activități profesionale, diligența se apreciază ținând seama de natura activității exercitate.

1.6. Teoria monistă în noul Cod civil

16. Noul Cod civil promovează teoria monistă, reglementând deopotrivă contractele considerate în mod tradițional ca fiind contracte civile, cât și contractele ce își găseau anterior sediul materiei în Codul comercial.

Potrivit art. 2 și art. 3 NCC, dispozițiile codului reglementează raporturile patrimoniale și nepatrimoniale dintre persoane, ca subiecte de drept civil.

Doctrină

1. „Faptul că un raport juridic se referă la un drept care este patrimonial sau nepatrimonial, în sensul celor precizate mai sus, nu este însă suficient pentru a face ca acesta să fie inclus în sfera de reglementare a Codului civil. Într-adevăr, de pildă, un raport juridic patrimonial cum este cel prin care Guvernul transferă printr-o hotărâre un imobil aparținând domeniului public din administrarea unei instituții centrale în administrarea unei alte instituții centrale nu este unul de natură civilă, ci de natură administrativă (de drept administrativ). Tocmai de aceea, art. 1 NCC precizează un criteriu suplimentar care face ca un raport patrimonial sau nepatrimonial să fie de resortul său, și anume să fie unul «dintre persoane, ca subiecte de drept civil», iar nu de drept public (constituțional sau administrativ)” (*D. Chircă, O privire asupra noului Cod civil. Titlul preliminar, în P.R. nr. 3/2011, p. 115*).

2. Noul Cod civil a reintegrat în mare parte legislația comercială din Codul comercial și din legile care îl completează.

Astfel, de exemplu: art. 3 alin. (3) – Exploatarea unei întreprinderi; art. 18 alin. (2) – Registrul comerțului; art. 1175 – Contractul de adeziune; art. 1176 – Contractul-cadru; art. 1587-1592 – Cesiunea creanței constatată printr-un titlu normativ la purtător;